

Marie Čuchalová, English non-prepositional counterparts of Czech v/ve and z/ze prepositional phrases / Anglické nepředložkové protějšky českých předložkových frází
Magisterská diplomová práce, Ústav anglického jazyka a didaktiky, FF UK, Srpen 2016.
Oponentský posudek práce

Diplomová práce je z oblasti lingvistické translologie a zabývá se dlouho opomíjenou tematikou předložek, a to způsobem, jakým jsou předložky překládány v konkrétním textu. Vybírá si dvě frekventované české předložky a zaměřuje se na případy, kdy překladatel volí (je nucen volit) překlad bez použití předložky v cílovém jazyce.

Kap. 1 Úvod velmi stručně nastiňuje cíle a východiska práce. Uvítal bych, kdyby autorka jasněji stanovila důvody, proč si dané téma zvolila, a co od studie očekává (revize závěrů předchozí české monografie na jiném a větším materiálu, zahrnutí aspektů, které v dřívější studii byly opomenuty apod.?). Možná by autorka mohla tyto důvody při obhajobě rozvést (nebylo možné zaměřit výzkum opačným směrem a hledat české nepředložkové protějšky anglických předložek?).

V kap. 2, Theoretical background, je zmíněn význam a obecná charakteristika předložek. V podkapitole 2.3 Classification of prepositions bych asi zmínil, že existují i další možné způsoby třídění předložek (morfologické, podle původu). Autorka na tento fakt naráží (s. 11, marginal a později při popisu českých předložek), ale nespécifikuje ho. Dále stojí za zmínku, že termín simple/complex preposition může být dvojznačný (complex může označovat i jednoslovnou polymorfénní předložku). Také dělení na free-bound je komplikovanější, než jak vyplývá z popisu. Nejenže jedna a táž předložka může fungovat jako free i bound, jak autorka uvádí, ale ne vždy u „free“ předložek platí, že „the choice of these prepositions does not depend on any other word in the sentence“. Také zde je to záležitost do značné míry kolokační a volba je dána jazykovým územím. Naopak „bound“ předložky (u předložkových sloves) se mohou vyznačovat snadno identifikovatelným významem, na jehož základě je možné slovesa spojovat do sémantických tříd. (V oddílu 2.3.1 jsou vcelku zbytečně vsunuty mezizáhlaví - totéž ve 2.4.1.) V popisu sémantiky anglických předložek – konkrétně u konfrontace doslovných a metaforických významů téže předložky - mě zaujal příklad: (13) *Beneath the branches x beyond contempt*. Škoda, že se v rámci popisu českých předložek (2.4) autorka nepokusila o konfrontaci českého a anglofonních přístupů. Není mi jasné, proč jsou zmiňovány fonologické rysy zkoumaných českých předložek, když zdrojem dat je psaný jazyk.

Celkově dlužno říci, že podrobné informace o anglických předložkách jsou v podstatě irelevantní, protože práce zkoumá nepředložkové anglické ekvivalenty a o anglické předložky a předložkové fráze by v ní tedy vůbec nemělo jít. Místo toho bych v přehledu literatury čekal popis studií a jejich závěrů týkajících se právě nepředložkových ekvivalentů (konkrétně Schmieda a Finkové (2000) a Cosmeové a Gilquinové (2008)). Autorka by v nich našla i další řešení týkající se popisu vyjadřování ekvivalence.

Kap. 3 Methodology je velmi minimalistická, nezabírá více než jednu stránku, a to včetně hypotézy, která je přejata z dřívější studie, navíc se týká pouze poměru předložkových a nepředložkových ekvivalentů v textu, a nikoli nepředložkových ekvivalentů samotných. Navíc autorka nedopatřením v obsahu práce vynechala druhý oddíl této kapitoly, 3.2 Material and procedure. Z něho se ovšem nedovíme, z kolika a jakých českých textů autorka čerpala, a tato informace zůstane zahalena rouškou tajemství až do samého konce.

Kap. 4, Analysis: English non-prepositional counterparts of Czech v/ve prepositional phrases předkládá výsledky rozboru nepředložkových ekvivalentů českých předložek (v obsahu se u podkapitol 4.1 a podobně u 5.1 nešťastně zamíchaly jakési mezitituly „divergent“ a „overt“). Trochu překvapivý (vzhledem k názvu kapitoly i celé studie) je údaj, že z 500 dokladů

s předložkou v/ve zmiňovaných v kapitole o metodologii má 395 předložkový protějšků (4.1.1 congruent counterparts), a stejně překvapivá je i zmínka o vyloučených protějšcích (4.1.3). Podobně řešena je i kapitola 5 (ta má alespoň v názvu rozbor protějšků překladových, nikoli nepředložkových) popisující ekvivalentů předložky z/ze. (K popisu „kongruentních“ předložkových ekvivalentů navádí nešťastně zvolená hypotéza.) Informace o předložkových a vyloučených ekvivalentech měly být uvedeny v metodologii – rozbor se měl týkat pouze ekvivalentů nepředložkových. Vlastní analýza tedy zahrnuje 87 případů nepředložkového protějšku českého výrazů s předložkou v/ve (18 nulových) a 88 nepředložkových ekvivalentů českých výrazů s předložkou z/ze (32 nulových). Srovnání typů nepředložkových ekvivalentů obou předložek (5.2) by si zasloužilo samostatnou kapitolu (opět se tu zbytečně pletou i předložkové ekvivalenty). V každém případě rozbor anglických nepředložkových ekvivalentů (10 různých typů u v/ve, 8 u z/ze) provedla autorka velmi pěkně a zaslouží si za něj pochvalu.

V podrobném závěru rekapitulujícím všechny výsledky se opět vedle zjištění o nepředložkových ekvivalentech objevuje i srovnání předložkových ekvivalentů a naopak se nedovíme, zda a jak se výsledky rozboru nepředložkových ekvivalentů liší od výsledků monografie Klégra a kol., což by se dal očekávat vzhledem k tomu, že stanovená hypotéza ze zjištění této monografie vychází a diplomová práce na ni navazuje. Práci uzavírá příloha uvádějící oba soubory „divergentních“ překladů (overt, zero). Trochu mi nesedí čísla: podle tabulky na s. 46 by mělo být 120 (88+32) případů se z/ze, v příloze je jich 121. Doklad jsou bohužel anonymní, takže nelze porovnávat překladová řešení jednotlivých autorů.

Při hodnocení práce je třeba brát v úvahu negativa i pozitiva. K záporům práce patří chyby v obsahu (chybí 3.2, nevyznačen Appendix 1 a 2), nedostatečně propracovaná metodologie (neuvedeny konkrétní zdroje dat, nedostatečný popis výběru obou vzorků), neúplná hypotéza (zcela opomíjí vlastní rozbor nepředložkových protějšků), koncepční nejasnosti v rozboru (zkoumání předložkových ekvivalentů oproti deklarovanému cíli práce). Některé drobné nedostatky se objevují i v bibliografii (References): elektronická verze mluvnice Duškové správně patří mezi „(Electronic) Sources“. hlavní autorem a redaktorem *Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost* je Filipce, nikoli Daneš (bez Filipce by slovník patrně nevznikl) a chybí údaje o českých knihách a jejich anglických překladech, z nichž byl materiál získán. Je ovšem možné, že pro to existují objektivní důvody, které by měla diplomantka při obhajobě uvést. Pozitivem je, že práce je napsána dobrou angličtinou a obsahuje jen velmi málo chyb (s. 4, Abstrakt: anglický lokativní předmět – míněn podmět), při shromažďování vzorků autorka prokázala, že dovede pracovat s paralelním korpusem, rozbor nepředložkových ekvivalentů je proveden velmi pečlivě a důkladně a přináší mnoho cenných dokladů.

Závěr: Diplomová práce v zásadě splňuje všechny požadované náležitosti a lze říci, že úspěšně realizuje zadání. Z toho důvodu ji jednoznačně doporučuji ji obhajobě. S ohledem na zmiňované nedostatky se kloním spíše ke známce „velmi dobrá“, Konečný výsledek určí teprve průběh obhajoby.

V Praze dne 26.8. 2016

prof. PhDr. Aleš Klégr